

בית המדרש "תורת דוד"
ע"ש הגה"צ רבי דוד בר חן זצ"ל - רבה של שדרות,
והרבנית רות בר חן ע"ה

"תורת דוד"

השיעור השבועי
פרשת וישב תשפ"ב

הכנה לימי החנוכה

(שנה ו', גליון מס' 219)

שיעורי הרב אליהו בר חן

e0527191965@gmail.com | 052-719-1965

**השיעור השבועי עם הרב אליהו בר חן,
מתקיים בכל יום שלישי, בבית הכנסת "כתר תורה" -
ניסנית,
ביישוב ניצן ב'**

זמן תחילת השיעור:

שעון חורף - 19:45

שעון קיץ - 20:00 (כאשר זמן צאת הכוכבים מתארך,

השיעור מתקיים מיד לאחר תפילת ערבית)

לקבלת הגליון השבועי בדוא"ל:

נא שלחו הודעה, לכתובת k.torat.david@gmail.com

תחת הכותרת "גליון שבועי"

שבת מברכין, חודש טבת:
המולד, יהיה בשבת קודש,
שעה 01:39, ו-14 חלקים.

זמני כניסת ויציאת השבת:

רבינו תם:	יציאה:	כניסה:	
17:53	17:15	16:00	ירושלים:
17:49	17:16	16:14	תל אביב:
17:49	17:14	16:04	חיפה:
17:54	17:18	16:19	באר שבע:

הלימוד, מוקדש לרפואתם השלימה, של:

שאול עמנואל בן ג'מילה	יוסף דהאן בן רחל
רות חפציבה בת פרלה	רפאל פנחס בן מרים רמו
שושנה סולטנה בת מרים	משה בן אסתר
אמירה בת נעמי	חיים נתן צבי בן שרה
שרה בת סוליקא	מאיר בן נעמי
דינה בת סוליקא	אפי בן קונפיטה
אסתר בת תמר	מרדכי בן רינה

פרשת וישב - הכנה לימי החנוכה התשפ"ב

"אין התורה נקנית אלא בחבורה"

א. "ויראו אתו מרחק, ובטרם יקרב אליהם, ויתנכלו אתו להמיתו. ויאמרו איש אל אחיו, הנה בעל החלמות הלצה בא. ועתה לכו ונהרגהו, ונשליכהו באחד הברות, ואמרנו חיה רעה אכלתהו, ונראה מה יהיו חלמתיו. וישמע ראובן, ויצלהו מידם, ויאמר לא נפנו נפש. ויאמר אלהם ראובן, אל תשפכו דם, השליכו אתו אל הבור הזה אשר במדבר, ויד אל תשלחו בו, למען הציל אתו מידם, להשיבו אל אביו" (בראשית, לז, יח' - כב').

"ויאמר יהודה אל אחיו, מה בצע כי נהרג את אחינו, וכסינו את דמו. לכו ונמכרנו לישמעאלים, ויגדנו אל תהי בו, כי אחינו בשרנו הוא, וישמעו אחיו. ויעברו אנשים מדנינים, סחרים, ומשכו ויעלו את יוסף מן הבור, וימכרו את יוסף לישמעאלים בעשרים כסף, ויביאו את יוסף מצרימה. וישב ראובן אל הבור, והנה אין יוסף בבור, ויקרע את בגדיו. וישב אל אחיו, ויאמר היילד איננו - ואני אנה אני בא. ויקחו את כתנת יוסף, וישחטו שעיר עזים, ויטבלו את הכתנת בדם" (בראשית, לז, כו' - ל').

"ויהי אחר הדברים האלה, ותשא אשת אדניו את עיניה אל יוסף, ותאמר שכבה עמי. וימאן, ויאמר אל אשת אדניו, הן אדני לא ידע אתי מה בבית, וכל אשר יש לו נתן בנדי. איננו גדול בבית הזה ממני, ולא חשך ממני מאומה - כי אם אותך באשר את אשתו, ואיך אעשה הרעה הגדלה הזאת, וחטאתי לאלהים. ויהי כדברה אל יוסף, יום יום, ולא שמע אליה, לשכב אצלה להיות עמה. ויהי כהיום הזה, ויבא הביתה לעשות מלאכתו, ואין איש מאנשי הבית שם בבית. ותתפשחו בבגדו, לאמר, שכבה עמי, ויעזב בגדו בגדה, וינס ויצא החוצה" (בראשית, לט, ז' - יב').

ב. על הפסוקים (בראשית, לז, כא' - כב'):

"וַיִּשְׁמַע רְאוּבֵן, וַיִּצְלְהוּ מִיָּדָם, וַיֹּאמֶר לֹא נִכְנְנוּ נַפְשׁ. וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים רְאוּבֵן, אֵל תִּשְׁפְּכוּ דָם, הִשְׁלִיכוּ אֹתוֹ אֶל הַבּוֹר הַזֶּה אֲשֶׁר בְּמִדְבָּר, וַיֵּד אֵל תִּשְׁלַחוּ בּוֹ, לְמַעַן הֲצִיל אֹתוֹ מִיָּדָם, לְהָשִׁיבוֹ אֶל אֲבִיו",

כתב ¹ מו"ר הגר"ש פרשה שליט"א :

"בהתבוננות בפסוקים, רואים, שלדברי ראובן שאמר לאחיו לא נִכְנְנוּ, אלא, נשליך אותו לבור,

התורה, קראה לזה, הצלה.

ואילו לדברי יהודה, שהציע למוכרו לישמעאלים, שאכן כך קרה,

לא קראה התורה הצלה,

אלא, אדרבה, כתוב שאחיו הורידוהו מגדולתו, ונענש.

וצריך להבין, מה החילוק בין ב' ההצעות הללו?

וביאר בזה בספר 'קול יהודה' ² -

שבהצעתו של ראובן, יש דאגה לעתידו הרוחני ולא הגשמי,

שהרי, יתכן שיוזק בבור על ידי נחשים ועקרבים,

אך מכל מקום, לא יתנסה בניסיונות רוחניים קשים.

מה שאין כן, בהצעתו של יהודה, אולי יש אומנם דאגה לחייו הגשמיים, אך לא הרוחניים,

שכן, כאשר ימכר יוסף לטומאת מצרים, יתנסה בניסיונות רוחניים קשים,

כפי שאכן קרה.

ובזה, מבאר את דברי המדרש בשיר השירים ³, על הפסוק ⁴, 'הַדִּוְדָאִים נָתְנוּ רִיחַ, וְעַל פְּתָחֵינוּ כָּל מְגֻדִים' -

¹ בספרו הנפלא "שלמי יצחק" עה"ת, עמודים נח' - נט'.

² להגה"ק חכם יהודא צדקה זיע"א.

³ מדרש חזית, שיר השירים, ז' - יד'.

'הדודאים נתנו ריח' - זה ראובן שהציל ליוסף,
'ועל פתחינו כל מגדים' - אלו נרות חנוכה ...
דהקשר בין ראובן לנרות חנוכה, הוא,
שכשם שראובן לא החשיב את החיים הגשמיים, אלא, רק הרוחניים,
כך גם החשמונאים, שנלחמו ביוונים שלא רוצו להורגם, אלא, רק לקלקלם ...
משום, שגזירתם היתה על הרוחניות, ומסרו נפשם וחייהם הגשמיים, כדי להגן
על חייהם הרוחניים,
נמצא, שראובן והחשמונאים בנס חנוכה, חד הם, שהחשיבו חיים רוחניים בעד
חיים גשמיים".

ג. ידועים ומפורסמים דברי רבותינו ז"ל במסכת סוטה⁵, בעניין יוסף הצדיק
ע"ה, ואשת פוטיפר:
"אמר רבי שמעון חסידא, יוסף שקידש שם שמים בסתר - הוסיפו עליו אות אחת
משמו של הקב"ה ...
יוסף, מאי היא?
דכתיב⁶, 'ויהי כהיום הזה, ויבא הביתה לעשות מלאכתו' -
אמר רבי יוחנן, מלמד, ששניהם לדבר עבירה נתכוונו.
'ויבא הביתה לעשות מלאכתו' - רב ושמואל,
חד אמר, לעשות מלאכתו ממש,
וחד אמר, לעשות צרכיו נכנס".
ונתקשה בזה⁷ הגאון מהרש"א זיע"א:

⁴ שיר השירים, ז' - יד'.

⁵ לו' ע"ב.

⁶ בראשית, לט' - יא'.

דהנה, נתקשתה הגמרא, מהיכן אנו יודעים שקידש יוסף הצדיק ע"ה, שם שמים
בסתר,

והביאה הגמרא לזה, את דברי רבי יוחנן, "שניהם לדבר עבירה נתכוונו",

והקושיא זועקת ועולה, שלכאורה, תירוץ הגמרא, הוא מעשה לסתור -

שכן, תירוץ הגמרא מוכיח, שיוסף הצדיק ע"ה, לא קידש שם שמים, אלא
להיפך.

עוד נתקשה ⁸ רבינו הרי"ח הטוב זיע"א :

"דבאמת, דברי רבי יוחנן, שאמר 'שניהם לדבר עבירה נתכוונו',

וכן, דברי האומר 'לעשות צרכיו נכנס',

צריכין הבנה -

דלפי פשוטם, הם דברים תמוהים, דאין השכל מקבלם, להוציא לעז על אותו

צדיק, שהתורה העידה עליו, באומרה ⁹ 'וַיְהִי כַּדְבָּרָה אֶל יוֹסֵף יוֹם יוֹם, וְלֹא שָׁמַע

אֵלָיו, לְשָׂכַב אֶצְלָה, לְהִיּוֹת עִמָּה',

שיבוא אדם לומר, דאותו היום הסכים לעשות עבירה ממש חס ושלום, ועלה

למיטה ערום, אלא ¹⁰ דדיוקנו של אביו הנראית אליו הפרישו מדבר זה,

הנה, בוודאי דבר זה לא יתכן לאומרו על אותו צדיק,

שלא נשתבח שום צדיק כמוהו בכפיית היצר הרע של עבירה ...

ואיך יאומן כי מראה דיוקנו של אביו שנצטיירה לפניו, תפריש אותו מעבירה,

ולא יהיה פורש מיראת הקב"ה מלכו של עולם ...

היתכן שיהיה בוש וירא מדיוקנו של אביו, יותר מהקב"ה?

⁷ בחידושי אגדות, על סוגיא זו.

⁸ בספרו הקדוש "בן יהוידע", על סוגיא זו.

⁹ בראשית, לט' - י'.

¹⁰ סוטה, לו' ע"ב.

ודאי זה לא יעלה על לב לחשוב כך".

ד. והנה, דרשו רבותינו ז"ל (סוטה, ל"ו ע"ב):

"באותה שעה, באתה דיוקנו של אביו, ונראתה לו בחלון,

אמר לו, יוסף, עתידין אחיך שיכתבו על אבני אפוד, ואתה ביניהם,

רצונך שימחה שמך מביניהם, ותקרא רועה זונות?".

ונתקשה בזה ¹¹ ¹² מרנא הגר"א יפהין זיע"א:

דהנה, מדברי רבותינו ז"ל אלו, מבואר, שקיבל יוסף הצדיק ע"ה, את דברי אביו

יעקב אע"ה, ללא עוררין,

והדבר צריך ביאור, דלכאורה, היה צריך יוסף הצדיק ע"ה, לטעון -

והלא אָחֵי הֵם שִׁמְכְרוּ אוֹתִי לְאַרְץ מִצְרַיִם?

ואם כן, כל ירידתי ברוחניות, נעשתה אך ורק על ידם.

ועוד, וכי הם שמכרו אותי, וגרמו לקלקולי, יהיו כתובים על אבני האפוד?

ותירץ מרנא הגר"א יפהין זיע"א, וזה תורף דבריו:

יוסף הצדיק, ידע, שמחמת היותם של אָחֵיו הקדושים "חבורה" של אנשים

צדיקים -

ובראשם עמד אביהם יעקב אע"ה,

אם כן, חזקה עליהם, שיתעוררו לתשובה ויתחרטו על מעשיהם.

ברם, הוא עצמו, שאינו נמצא ב"חבורה",

אם כן, חזקה עליו, שאם הוא יפול במעשה זה, אין לו תקנה כלל ועיקר.

¹¹ דברים אלו, הובאו ב-ב' ספריו הנפלאים, של סבי מו"ר הגה"צ רבי משה איבגי שליט"א:

"חכמת המצפון", בראשית, ח"ג, מאמר תשלט', עמודים קעב'-קעג',

"ישרי לב", ח"א, עמודים קעב'-קעה'.

¹² חתנו ותלמידו של הסבא זיע"א מנובהרדוק.

דהיינו :

שעל אף שְאֶחָיו הם שמכרוהו לארץ מצרים, וכל ירידתו הרוחנית נעשתה על ידם,
מכל מקום, למעשיהם יש תשובה וחרטה.

ולפיכך :

הם יהיו כתובים על אבני האפוד, לפי ששבו בתשובה
ומה שאין כן, הוא, לא יוכל להיכתב על אבני האפוד, לפי שלא יוכל לשוב
בתשובה.

ה. במסכת ברכות (סג' ע"ב) למדנו :

"עשו כתות כתות, ועסקו בתורה,

לפי, שאין התורה נקנית אלא בחבורה ...

דאמר ר' יוסי ברבי חנינא, מאי דכתיב¹³, 'חרב¹⁴ אל הבדים ונואלו' -

חרב על שונאיהם של תלמידי חכמים, שיושבים בד בבד ועוסקים בתורה,

ולא עוד, אלא שמטפשים".

והנה, כתב¹⁵ רבינו הרי"ח הטוב זיע"א, וז"ל :

"נראה לי בס"ד, התורה נקראת חרב פיפיות,

כמו שנאמר¹⁶, 'רוממות אל בגרונס, וחרב פיפיות בידם',

לכך מצלת מחרב עשו.

וה-י"א שבכתב, חמשה ספרים, ושבע"פ ששה סדרים,

נמצא, היא חרב-וה, שהם אותיות חבור"ה -

¹³ ירמיה, נ' - לו'.

¹⁴ "חרב אל הבדים - ונאלו, חרב אל גבוריה - וקתו".

¹⁵ בספרו הקדוש "בן יהוידע", ברכות, סג' ע"ב.

¹⁶ תהילים, קמט' - ו'.

לכך אמר, אינה נקנית אלא בחבורה".

וביאור דבריו הקדושים, כך הם:

דכאשר נחלק את המילה "חבורה", ל-ב' מילים -

"חרב", "וה",

נמצא, שהתורה שבכתב והתורה שבעל פה, הם החרב שיש לעם ישראל.

דהנה, בתורה שבכתב, יש לנו, ה' חומשי תורה,

ובתורה שבעל פה, יש לנו, ו' סדרי משנה.

וממילא, האות ה' ¹⁷, והאות ו' ¹⁸, יוצרים לנו את המילה "וה",

דהיינו, שה"חרב" של עם ישראל, הוא אך ורק על ידי "וה" -

שיוצרים יחד, את המילה "חבורה",

כי "אין התורה נקנית, אלא בחבורה".

ומעתה, נוכל להבין היטב את דרשת רבותינו ז"ל ¹⁹, על הפסוק ²⁰, "רוֹמְמוֹת אֶל

בְּגֵרוֹנְךָ, וְחָרְבַת פִּיפִיּוֹת בְּיָדְךָ" -

שדרשו בזה, שמילת "פִּיפִיּוֹת", היינו ב' פיות,

ולהמתבאר, אפשר -

ש"פּה" אחד, היינו ל-ה' חומשי תורה,

ו"פּה" אחד, היינו ל-ו' סדרי משנה.

וזהו אומרם ²¹, "או חברותא, או מיתותא",

¹⁷ של ה' חומשי תורה.

¹⁸ של ו' סדרי משנה.

¹⁹ ברכות, ה' ע"א.

²⁰ תהילים, קמט' - ו'.

²¹ תענית, כג' ע"ב. במעשה דחוני המעגל.

דכאשר "אין חברותא", ממילא, יש את ה"חרב", המקיים את המיתה, ח"ו.
 ומעתה, יובנו דבריו של מרנא הגר"א יפה'ן זיע"א:
 שכן, ידע יוסף הצדיק, שאין לו תשובה להשיב ליעקב אביו,
 וזאת, מכיוון שאחיו הקדושים, נמצאים במצב של "חבורה",
 ואם כן, על ידי כך, הם מרחיקים מעל עצמם את החרב, והם יכולים לשוב
 בתשובה שלימה.
 ומה שאין כן הוא עצמו, שאינו נמצא במצב של "חבורה",
 אזי, הרי הוא מקרב על עצמו את החרב, ושוב אין לו תקומה לשוב בתשובה
 שלימה.
 וכמו כן, יובן עניינו של ראובן, שרצה להצילו על ידי זריקה לבור:
 כיוון, שידע ראובן, שכאשר נגזר על יוסף להתנתק מן ה"חבורה",
 טוב הדבר, שימות מוות גשמי, ואל ימות מוות רוחני.
 ו. ובעניין זה של מעשה אשת פוטיפר עם יוסף הצדיק ע"ה, כתב²² רבינו
 הרי"ח הטוב זיע"א, וז"ל:
 "אך עשה אזניך כאפרכסת, ושמע דברים המוצדקים,
 דודאי כוונת רבי יוחנן²³, וגם מאן דאמר לעשות צרכיו נכנס,
 אין כוונתם, לומר, דמטרת כוונתו לעשות עבירה חס ושלוש ממש.
 אלא, העניין הוא, דהנלחם עם יצר הרע דעבירה ואינו חוטא, יש בזה שני סוגים -
 האחד, כשרואה מתעורר בליבו קצת תאוה, הוא מתאזר ומזדרז לדחות מקרבו
 מחשבות רעות של התאוה,

²² בספרו הקדוש "בן יהוידע", עמ"ס סוטה (לו' ע"ב).

²³ שאמר, "שניהם לדבר עבירה נתכוונו".

ודוחה אותם מעליו, כדי שלא יתגברו עליו כוחות היצר הרע, ויבערו אש התאוה בליבו להבת שלהבת -

ונמצא, מתאזר, בעוד אש התאוה בליבו ניצוץ קטן הוא מכבהו, ובזה ניצול מן העבירה.

ויש, שהוא נוטה לכוחות היצר הרע, ואינו בורח מהם, ונותן מקום ליצר הרע, להגביר בו אש התאוה עד שיביאנו לעשות העבירה בפועל,

וכשיגיע אל נקודת מעשה העבירה, שכבר קשרו היצר הרע בחבלים ועבותות התאוה הרעה, וכבר בערה בקרבו אש להבת שלהבת -

הנה הוא מנתק החבלים והעבותות, ומכבה אש הגדולה כרגע, ופורש מן העבירה. והנה, שבחו של זה, הוא אלף ידות על הראשון.

משל, לראובן ושמעון נלחמים זה עם זה,

ובתחילת המלחמה, הכניע ראובן את עצמו לפני שמעון, ונתן לו מקום שיוכל לקום עליו, ולהפילו לארץ, ולכפותו בחבלים ועבותות,

ופשט שמעון את ידו, ויקח הסכין לשחוט את ראובן הכפוף לפניו ונופל בארץ,

ובעת שהגיעה הסכין לצוואר ראובן, קם ראובן כארי וניתק החבלים, ולקח הסכין מיד שמעון, והפילו ושחטו בסכיניו,

דהא ודאי יש לראובן שבח בכך אלף ידות, מאם לא היה נמסר מעיקרא ביז שמעון, והיה גובר עליו מתחילת המלחמה.

וכן הענין היה אצל אברהם אבינו ע"ה,

דאמרו רבותינו ז"ל²⁴, 'היה שמח באותם הימים שהיה מוליך את יצחק כדי לשחטו, כאדם המוליך את בנו יחידו לחופה',

²⁴ יעויין בדברי ה"לקוט שמעוני" (בראשית, פרק כב', רמז קא):

"אברהם, דומה כמי שעשה חתנות לבנו,

אך אמרו רבותינו ז"ל²⁵, בשעת העקידה היה אברהם אבינו ע"ה בוכה, מצד הרחמנות שנתעוררה בליבו על יצחק בנו, שבא לשחטו, והיו יורדים דמעות ממנו לתוך עיניו של יצחק הפתוחות.

והקשה הרב מה"ר יעקב מדובנא ז"ל -

והלא אברהם היה שמח שמחה גדולה בדבר זה, ואיך נהפך לאיש אחר חס ושלום לבכות מצד לצד?

ופירש הרב ז"ל -

הוא רצה, שתהיה מצווה בתכלית הפאר והמעלה,

וכשראה עצמו שהוסיף בלבבו שמחה גדולה על הדבר, עד שנתבטל היצר הרע המנגד לדבר זה,

אז שקל בפלס את לבבו, שבוודאי יהיה בשעת מעשה כמו מלאך שאין לו דבר נגדיי למנעו ממצות השם יתברך,

לכך, חזר והפך מחשבתו, שבקש לעורר בליבו הרחמנות על יצחק, אשר בא לשחטו עתה -

עד שהגיע לבכייה גדולה, מרוב הרחמנות שנתעוררו בקרבו,

ונזדרז לשנות עצמו מצד לצד, וניתק עצמו מן הבכייה הגדולה לשמחה רבה ועצומה ברגע אחד,

ונמצא עשה המצווה הזאת בדרך פלא, שיגדל ערכה למאד מאד, וכנזכר בדברי קודשו.

וכן היה העניין אצל דוד המלך ע"ה, בעניין אביגיל כשתבע אותה²⁶,

ויצחק, דומה כמי שעשה חופה לעצמו".

²⁵ יעוין בדברי רבותינו ז"ל (בראשית רבה, פרשה נו', ח'):

"הוא שולח יד לטל את הסכין, ועיניו מורידות דמעות, ונפולות דמעות לעיניו של יצחק, מרחמנותו של אבא, ואף על פי כן, הלב שמח לעשות רצון יוצרו".

דודאי, חלילה לנו לחשוב על אותו צדיק אשר לבו חלל בקרבו ²⁷, שביקש לחטוא
באשת איש,

²⁶ שמואל א', פרק כה',

שם מבואר מעשה נבל הכרמלי, ואשתו אביגיל, שהתחתנה אחר כך עם דוד הע"ה.

ויעוין עוד בדברי רבותינו ז"ל (מגילה, יד' ע"א וע"ב):

"אביגיל, דכתיב (שמואל א', כה' - כ'), 'וְהִיא הָיָה רֹכֶבֶת עַל הַחֲמֹר וַיִּרְדֹּת בְּסֵתֶר הַהָר' ...

אמר רבה בר שמואל, על עסקי דם הבא מן הסתרים,

נטלה דם והראתה לו.

אמר לה, וכי מראין דם בלילה?

אמרה לו, וכי דנין דיני נפשות בלילה?

אמר לה, מורד במלכות הוא, ולא צריך למידייניה.

אמרה לו, עדיין שאול קיים, ולא יצא טבעך בעולם.

אמר לה (שמואל א', כה' - לג'), 'בְּרוּךְ טַעֲמָה, וּבְרוּכָה אַתְּ אֲשֶׁר קָלַתְנִי הַיּוֹם הַזֶּה, מִבּוֹא בְּדָמַיִם',

'דמים', תרתי משמע,

אלא, מלמד שגילתה את שוקה, והלך לאורה ג' פרסאות,

אמר לה, השמיעי לי,

אמרה לו (שמואל א', כה' - לא'), 'לא תהיה זאת לך לפוקה' ...

כי הוות מיפטרא מיניה, אמרה ליה (שמואל א', כה' - לא'), 'וְהִיטַב ה' לַאֲדֹנָי, וַזְכַּרְתָּ אֶת אֲמַתְךָ'."

²⁷ על הפסוק (תהילים, קט' - כב'):

"כִּי עֲנִי וְאֶבְיוֹן אֲנִי, וְלִבִּי חָלַל בְּקִרְבִּי,"

ודרשו על זה רבותינו ז"ל (אבות דר"נ, נוסחא א', פרק לב'):

"צדיקים, נוטל מהם יצר הרע, ונותן להם יצר טוב,"

עוד דרשו על זה רבותינו ז"ל (בבא בתרא, יז' ע"א):

"שלשה לא שלט בהן יצר הרע, אלו הן, אברהם - יצחק - ויעקב ... ויש אומרים, אף דוד,"

עוד דרשו רבותינו ז"ל (עבודה זרה, ד' ע"ב):

"לא דוד ראוי לאותו מעשה."

אלא, כוונתו היתה לעורר התאוה בקרבנו, ולהבעיר אש החשק בלבנו, כדי שבעת שיגיע לנקודת המעשה, ינתק עבותות התאוה, ויכבה אש החשק פְּרָגַע, ויחדל ויפרוש מעשות רע,

ולכן, בעת שתבע אותה, ואמרה לו ²⁸, 'וְלֹא תִהְיֶה זֹאת לְךָ לְפִוְקָה וּלְמִכְשׁוֹל', אז תכף ומיד הודה לדבריה, וחדל ממנה,

ובאמת, כך היתה מטרת כוונתו מתחילה בהתעוררות התאוה, שיחדל מעשות רע,

ומצד ענווה שבו, תלה מניעתו מצידה, שאמר לה ²⁹, 'כִּלְתַּנִּי הַיּוֹם הַזֶּה מִבּוֹא בְּדַמִּים'.

וכזאת היתה אצל יוסף הצדיק ע"ה,

כי בתחילה שאמרה לו ³⁰, 'שִׁכְבָּה עִמִּי, נִרְתַּע וְנִזְדַּעַזַּע,

ואמר לה ³¹, 'וְאֵיךְ אֶעֱשֶׂה הַרְעָה הַגְּדֹלָה הַזֹּאת, וְחָטָאתִי לְאַלְקִים'.

ואף על פי שהיתה משתדלת לפתותו בכמה דברים, ובכמה אופנים שעשתה לו, כדי להבעיר בו אש התאוה,

לא היתה מועלת כלום לעצמה,

כי הוא היה דוחה כל זה מעליו, והיה מתגבר על יצרו שלא יהיה דולק בו אפילו נצוץ אש דק, בתאוה הרעה הזאת,

וכל מה שהיתה מקשטת עצמה לפניו לא הועיל לה -

כי הוא היה מצייר אותה בעיניו, כמו בהמה מכוערת ומטונפת, וכמו נבילה שריחה רע,

²⁸ שמואל א', כה' - לא'.

²⁹ שמואל א', כה' - לג'.

³⁰ בראשית, לט' - ז'.

³¹ בראשית, לט' - ט'.

ומחמת כן, לא היה יכול היצר הרע להכניס בליבו תאוה ומחשבה רעה, אפילו כל שהוא.

וכמו שמצינו ברבי עקיבה³²,

ששלטון אחד שיגר לו בלילה שתי נשים יפות, שרחצום וסכום וקשטום ככלות חתנים,

והיו מתנפלות עליו כל הלילה, זאת אומרת חזור אצלי, וזאת אומרת חזור אצלי, והיה יושב ביניהם ומרקק, ולא פנה אליהם,

ובבוקר הלכו הזונות ההם, והקבילו פני השלטון, ואמרו לו - יפה להם המוות ממה שנתת אותם לאיש הזה,

ושלח וקרא אותו, ואמר לו, מפני מה לא עשית עם אלו כמעשה בני אדם?

אמר לו, מה אעשה, ריחם בא עלי מבשר נבילות וטריפות ושרצים, וכנזכר באבות דרבי נתן.

וכן היה העניין אצל יוסף הצדיק ע"ה, בתחילה עם אשת פוטיפר.

אך אחר כך, כשהגיע אותו היום שאין איש בבית³³,

אמר, אם אכנס בזה היום לבית והיא תובעת אותי, ואני לא אפנה אליה,

אין לי פאר בניצחון הזה, כי כבר עשיתי היצר הרע חלל בקרבי,

והורגלתי לצייר את האשה הזאת בעיני, כמו בהמה מאוסה ומטונפת, וכמו נבילה מוסרחת שריחה רע,

על כן, תאוות התשמיש, היא בטלה ממני בטבע, ומה פאר יש לי בזה היום, אם לא אפנה אליה ולא אשמע לדבריה?

על כן, התחפס, שאותו היום יכנס לביתה, ויפנה לבבו להביט ביופיה, ויטה אזניו לקול הפיתויים שלה,

³² אבות דרבי נתן, נוסחא א', פרק טז', ד"ה "יש אומרים".

³³ בראשית, לט' - יא'.

כדי שתתעורר התאוה בקרבנו, ויתן מקום ליצר הרע, להבעיר בו אש החשק,
ואז, כשתגיע התאוה לנקודת פועל הרע, אז אני ברגע אחד אהפוך הקערה של
יצר הרע על פיה,

ואנתק עבותות האהבה של העבירה שקשר בליבי,

ואכבה אש התבערה שִׁבְעַר בקרבי, ואחדל מעשות רע.

וכן עשה, והצליח, ועלתה בידו מחשבתו הטובה אשר חשב,

כי כאשר הגיע עת לעשות הרע, נהפך לאיש אחר -

'וַיִּנָּס וַיֵּצֵא הַחוּצָה'³⁴, וזבח יצרו בסכין שלו.

ועניין ביאת דיוקנו של אביו, שנצטיירה לפניו באותו העת, ובא לו במחשבתו קול
דברים כאילו היה מדברת עמו,

לא מחמת זה בלבד פירש,

אלא, היה לו זאת לְסִיעַ,

אבל, באמת, מטרת לבו מעיקרא היתה כך, לפרוש מן העבירה".

ז. " וזהו עניין מאמר ר' יוחנן, שאמר, 'שניהם, לדבר עבירה נתכוונו',

ולא אמר 'לעבירה נתכוונו',

אלא, אמר, 'לדבר עבירה',

כלומר, נתכוונו לעשות הַכְּנוּת, אשר הם מעוררים מעשה העבירה.

אך אין מטרתם שווה בזה,

כי היא, מטרת כוונתה בהכנות אלו, כדי שתתעורר התאוה בליבו, ויעשה
העבירה בפועל,

³⁴ בראשית, לט' - יב'.

³⁵ לשונו הטהור, של רבינו הרי"ח הטוב זיע"א.

והוא, מטרת כוונתו בהכנות אלו, כדי שתתעורר אש התאוה בליבו והוא יכבנה וינתקנה, ולא יעשה העבירה.

ונמצא, בהזמנת ההכנות של החבלים, ואש החשק, הוא שווה עמה בזה,

שגם הוא נתכוון למציאות חבלי התאוה, והבערת אש החשק,

אך הם חלוקים זה מן זה -

כי היא, כוונתה, במציאות החבלים והאש, כדי שעל ידם יעשה העבירה,

והוא, כוונתו, במציאות החבלים והאש, כדי להרוס אותם ולאבדם אחר מציאותם, שבונה על מנת לסתור.

וכן הוא, כוונת האומר 'לעשות צרכיו נכנס',

שנכנס, כדי להטות לבו אל דבריה,

ולפנות אל ההכנות שהיתה עושה לו, להבעיר בקרבו אש החשק והתאוה.

אך מטרת ליבו, היתה, מעיקרא לסתור ולהרוס כל זה, כשיגיע עת מעשה העבירה.

ובאמת, כפי בחינתו, שהיתה מרכבה ליסוד העליון,

ראוי לו לעשות כפיית היצר הרע, וביטולו בעניין הזנות, בדרך הפלא ופלא בזה.

ולכן, כינה והמליץ בעל המאמר, עניין זה בלשון זה,

שאמר, 'לעשות צרכיו נכנס',

כי מחשבתו הטובה, שחשב לבנות כדי להרוס ולסתור, הוא נחשב עשיית צרכיו,

שזה הוא צרכיו, ותיקון שלו, כפי מידתו ואחיזתו.

ולשון מליצה נקיט בזה ...

ולכן, שאל תלמודא, 'יוסף מאי היא?'

דלכאורה, קשה, מה שאלה היא זו?

והלא, עניין יוסף הצדיק ע"ה, כתוב ומפורש בתורה ... ולמה הוצרך השואל לשאול שאלה זו?

אך באמת, השואל סבר, שזה העניין המפורש בתורה שתבעתו לדבר עבירה, וְלֹא שְׁמַע אֲלֵיָהָ³⁶, אינו דבר חידוש ופלא בקידוש שם שמים, שיזכה בעבור זאת לכל הכבוד הזה,

כי באמת, זו היא מידת כל הצדיקים, שאם יתבעום לדבר עבירה של זנות יברחו ממנה, ולא ירצו לחטוא בשום אופן.

ובכל דור ודור, יִמָּצֵא אנשים כאלה, אפילו בהמון העם, ויש שהם מוסרים עצמן בעבור דבר זה,

וכמו שמצינו ברב כהנא³⁷, שתבעתו מטרונא אחת, ותפסתו בביתה בערמה, והפיל עצמו מן הגג לרשות הרבים, עד שבא אליהו זכור לטוב וקבלו,

וכן רבי צדוק³⁸, הפיל עצמו לתנור אש, וכיוצא בזה,

ואם כן, מאי רבותיה דיוסף הצדיק ע"ה בדבר זה?

אלא, ודאי שעשה דבר פלא בזה, שלא נתפרש בכתובים,

ולכך, שואל, מאי הוא עשה פלא בקידוש שם שמים?

והביא על זה, מאמר ר' יוחנן, שאמר, 'שניהם לדבר עבירה נתכוונו',
דודאי, אין כוונתו לעשות עבירה,

אלא, הכוונה, כאשר בארנו לעיל, שנתכוון לעשות הכנות להתעוררות העבירה, כדי שיפרוש ממנה אחר כך, בדרך הפלא ופלא,

ולכן, יש לו פאר גדול בכפיית היצר הרע, וכיבוש התאוה.

וכן, הביא דברי המאן דאמר 'לעשות צרכיו נכנס',
שגם הוא יתבארו דבריו על דרך האמור,

דכוונתו בזה, לשבר היצר הרע, ולעשות תיקון בדרך נפלא."

³⁶ בראשית, לט' - י'.

³⁷ קידושין, מ' ע"א.

³⁸ שם.

ח. והנה, מדבריו הקדושים והטהורים של רבינו הרי"ח הטוב זיע"א, נמצינו למדים:

שיוסף הצדיק ע"ה, ידע את זכות ה"חבורה", ואת כוחה ומעלתה, וכאשר הוא ראה שאין לו "חבורה", קינן בו החשש הגדול - שחרב לפניו, ולפיכך, הוא היפך את הַחֶרֶב לְחֶבֶר -

על ידי, שכביכול, נעשה לחבירו של היצר הרע, עד נקודת הרתיחה, שאז הוא הכניעו וגבר עליו.

ברם, זוהי מעלתו של יחיד, צדיק וקדוש, אשר זכה לתקן את ד' בחינותיו³⁹, ואשר זכה להאיר בעצמו את ד' האותיות של שם הוי"ה ברוך הוא⁴⁰, ואשר זכה ל"חיות" נשגבה בכל ענייניו⁴¹,

"ולא כל הרוצה ליטול את השם, יטול"⁴².

ט. במגילת אנטיוכוס (ז' - יא'), נאמר:

³⁹ נפש, רוח, נשמה, נשמה לנשמה (חיה),

וכפי שכתב רבינו הרי"ח הטוב זיע"א, בספרו הקדוש "בן איש חי" (שנה א', פרשת "וישב").

⁴⁰ על ידי שזכה יוסף הצדיק ע"ה לתקן את ד' בחינותיו, הוא זכה להאיר את ד' אותיות שם הוי"ה ברוך הוא,

וכפי שכתב רבינו הרי"ח הטוב זיע"א, בספרו הקדוש "בן איש חי" (שנה א', פרשת "וישב").

⁴¹ על ידי שתיקן יוסף הצדיק ע"ה את ד' בחינותיו, וממילא, הוא זכה להאיר את ד' אותיות שם הוי"ה ברוך הוא,

הוא יצק בכל אות ואות משם הוי"ה ברוך הוא, כוח של "חיות".

ואם כן, כאשר נכפיל את ד' אותיות שם הוי"ה ברוך הוא, במספר ח", נקבל מספר עב', כמניין חסד,

{72 = 18 * 4}.

ולפיכך, בהיותו בבית הסוהר, נאמר עליו (בראשית, לט' - כא'), וַיֵּט אֱלֹהֵי חֶסֶד.

וכפי שכתב רבינו הרי"ח הטוב זיע"א, בספרו הקדוש "בן איש חי" (שנה א', פרשת "וישב").

⁴² ע"פ מאמר רשב"ג, במסכת ברכות (פ"ב מ"ח).

"ויען אנטיוכוס, ויאמר לשריו ... הבה נעלה עליהם, ונבטל מהם את הברית אשר כורתה להם,

שבת, ראש חודש, ומילה".

ומבואר:

דגזירות היוונים על עם ישראל, היו ב-ג' דברים אלו.

ויעויין מה שכתב הרמב"ם (פ"ג מהלכות חנוכה ה"א), וז"ל:

"בבית שני, כְּשֶׁמַלְכֵי יוֹן גָּזְרוּ גְזָרוֹת עַל יִשְׂרָאֵל,

וּבִטְלוּ דָתָם, וְלֹא הִנִּיחוּ אוֹתָם לְעֶסֶק בְּתוֹרָה וּבְמִצְוֹת,

וּפְשֻׁטוֹ יָדָם, בְּמִמוֹנָם, וּבְבִנְיַתֵיהֶם,

וּנְכַנְסוּ לְהִיכָל, וּפְרָצוּ בּו פְּרָצוֹת, וְטָמְאוּ הַטְּהָרוֹת.

וְצָר לָהֶם לְיִשְׂרָאֵל מְאֹד מִפְּנֵיהֶם, וּלְחֻצוֹם לַחַץ גָּדוֹל, עַד שֶׁרַחֵם עֲלֵיהֶם אֱלֹהֵי

אֲבוֹתֵינוּ, וְהוֹשִׁיעַם מִיָּדָם, וְהִצִּילָם,

וְגָבְרוּ בְּנֵי חֲשֻמוֹנַי הַכְּהֻנִים הַגְּדוֹלִים, וְהִרְגוּם, וְהוֹשִׁיעוּ יִשְׂרָאֵל מִיָּדָם, וְהִעֲמִידוּ

מִלֶּךְ מִן הַכְּהֻנִים,

וְחִזְרָה מַלְכוּת לְיִשְׂרָאֵל, יָתַר עַל מְאֵתִים שָׁנָה, עַד הַחֲרָבָן הַשְּׁנִי",

והקשה הגאון רבי מסעוד חי רקח זיע"א^{43 44}:

מהיכן הביא הרמב"ם, את עניין "וְלֹא הִנִּיחוּ אוֹתָם לְעֶסֶק בְּתוֹרָה וּבְמִצְוֹת",

שכן, דבר זה לא הובא במגילת אנטיוכוס.

וביאר, שמקור דבריו, הוא מדברי רבותינו ז"ל במדרש⁴⁵, על הפסוק⁴⁶, "וְהִאֲרָץ

הִיִּתְהָ תַהוֹ וְבָהוּ, וְחִשְׁדָּה עַל פְּנֵי תַהוֹם, וְרוּחַ אֱלֹהִים - מְרַחֶפֶת עַל פְּנֵי הַמַּיִם",

⁴³ בספרו "מעשה רוקח", על הרמב"ם.

⁴⁴ נולד בשנת ה'ת"נ (1690 למנינים), באיזמיר, שם למד תורה - מרבי חיים אבולעפיה זיע"א,

נפטר בשנת ה'תקכ"ח (1768 למנינים), בטריפולי שבלוב.

⁴⁵ בראשית רבה, פרשה ב', ד'.

” וַיִּחְשְׁדוּ - זֶה גְלוּת יָנוּן ,

שְׁהַחְשִׁיכָה עֵינֵיהֶם שֶׁל יִשְׂרָאֵל בְּגִזְרוֹתֶיהָן ,

שְׁהִיְתָה אוֹמְרֵת לָהֶם , כְּתָבוּ עַל קֶרֶן הַשּׁוֹר ⁴⁷ , שְׂאִין לָכֶם חֶלֶק בְּאֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל” ,

והיינו ,

אף גזירות על לימוד התורה הקדושה.

ומכל מקום, מבואר, דהיוונים, גזרו על עם ישראל, ד' גזירות :

שבת, ראש חודש, מילה, ותורה.

והנה, מצוות "קידוש החודש", שאותה ביטלו היוונים מעל עם ישראל,

בביטולה, יש עקירת התורה.

דהנה, הטעם שמקדשים את החודש, ומעברים את השנה, הוא כדלהלן :

בפרשת "בא" נאמר ⁴⁸ , "שְׁמֹר אֶת חֹדֶשׁ הָאֲבִיב” ,

ודרשו רבותינו ז"ל ⁴⁹ , "שומר, שבו, בחידושו” .

וביאור הדבר, כך הוא :

ימות החמה - הם 365 ימים, ורביע היום, בשנה,

וימות הלבנה - הם 354 ימים, ושמונה שעות, ו-תתעו' חלקים, בשנה.

יוצא, שבכל שנה חסרים 11 ימים,

⁴⁶ בראשית, א' - ב'.

⁴⁷ בטעם הדבר, שרצו שיכתבו על "קרן השור", מצינו במפרשי המדרש, ב-ב' אנפי:

א. או שהשור, מרמז על "חטא העגל". וכביכול, שרוצים היוונים להזכיר להם את מעשה העגל,

ב. או, בכדי שגם בהמותיהם, יכריזו, נגד הקב"ה, ח"ו.

⁴⁸ דברים, טז' - א'.

⁴⁹ תלמוד ירושלמי:

פאה, פ"ה ה"א. שקלים, פ"א ה"ב.

וכאשר נכפיל 11 ימים אלו, ב-19 שנים, יוצא שחסרים 209 ימים במחזור זה,

ולפיכך, בכל מחזור של 19 שנים, אנו נותנים 7 שנים מעוברות ⁵⁰ -

כי 209 ימים, חלקי 7 שנים מעוברות = 29.8 ימים,

שהם, כ-30 ימים.

וממילא, כאשר מתבטלת מצוות "קידוש החודש", הרי, שגופי תורה רבים
מתבטלים,

שכן, פסח לא יוצא בחודש אביב, וכן הלאה, שהדבר משליך על קיום המועדים -
שלא בזמנם ⁵¹.

⁵⁰ שסדרם:

שנה פשוטה, שנה פשוטה, שנה מעוברת.

שנה פשוטה, שנה פשוטה, שנה מעוברת.

שנה פשוטה, שנה פשוטה, שנה מעוברת.

שנה פשוטה, שנה מעוברת.

שנה פשוטה, שנה פשוטה, שנה מעוברת.

שנה פשוטה, שנה פשוטה, שנה מעוברת.

שנה פשוטה, שנה מעוברת.

⁵¹ ועיין עוד, בדברי הש"ך (יו"ד, סימן קפט', סק"ג) שכתב, ז"ל:

"שכל מה שב"ד שלמטה עושים, ב"ד שלמעלה מסכימים עמהם,

דכתיב (ויקרא, כג' - ב'), 'אֲשֶׁר תִּקְרְאוּ אֹתָם' -

אשר תקראו אתם במועדם,

ואף בחידושי הגוף כן -

וכמו שדרשו ז"ל (ירושלמי, פרק הנודר מן המבושל, הי"ג), ב-'לֹאֵל גַּמְר עָלַי' (תהילים, נז' - ג') -

קטנה בת ג' שנים ויום א', שנבעלה, אין בתוליה חוזרים,

נמנו ב"ד ועבר השנה, בתוליה חוזרים -

הוי 'לֹאֵל גַּמְר עָלַי'."

והנה, "תורה", נחשבת לברית בין הקב"ה ובין עם ישראל, וכדכתיב⁵², "כֹּה אָמַר יְהוָה, אִם לֹא בְרִיתִי יוֹמָם וְלַיְלָה, חֲקוֹת שָׁמַיִם וָאָרֶץ לֹא שָׁמַתִּי".

וכמו כן, "שבת", נחשבת לברית בין הקב"ה ובין עם ישראל, וכדכתיב⁵³, "וַיִּשְׁמְרוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַשַּׁבָּת, לַעֲשׂוֹת אֶת הַשַּׁבָּת, לְדֹרֹתָם, בְּרִית עוֹלָם".

וכמו כן, "מילה", נחשבת לברית בין הקב"ה ובין עם ישראל, וכדכתיב⁵⁴, "כֹּה אָמַר יְהוָה, אִם לֹא בְרִיתִי יוֹמָם וְלַיְלָה, חֲקוֹת שָׁמַיִם וָאָרֶץ לֹא שָׁמַתִּי".

וממילא:

שכל אותם המצוות, שגזרו היוונים על עם ישראל, בכלל "ברית" הם, תורה, שבת, ומילה, כהנתבאר,

ו"קידוש החודש", שגם הוא בכלל "תורה", נכלל ב"בריתות" אלו.

ולא זו בלבד, אלא, שכל מצוות אלו תלויות ב"חבורה", וכדלהלן.

קידוש החודש:

הוא תלוי בעדים שראו את הלבנה בחידושה, ובב"ד שמקבלים אותם,

ואם כן, כל קיומה של מצווה זו, נעשית, אך ורק על ידי "חבורה".

שבת:

מטרתה, בכדי שיעסקו ישראל בדברי התורה הקדושה⁵⁵,

⁵² ירמיה, לג' - כה'.

⁵³ שמות, לא' - טז'.

⁵⁴ ירמיה, לג' - כה'.

⁵⁵ תלמוד ירושלמי, שבת, פט"ו ה"ג.

ואם כן, כל קיומה של מצווה זו, נעשית, אך ורק על ידי "חבורה".

ברית מילה :

שהיא הכורתת ברית עם האדם, ורק על ידה יכול לעסוק בתורה,
ואם כן, כל קיומה של מצווה זו, נעשית, אך ורק על ידי "חבורה".

לימוד תורה :

שאינה נקנית, אלא על ידי חבורה, וכמשנ"ת,

ואם כן, כל קיומה של מצווה זו, נעשית, אך ורק על ידי "חבורה".

ומעתה, נוכל להשכיל ולהבין, הפלא ופלא :

היוונים הרשעים, לא הפריע להם לימוד התורה של כל יחיד ויחיד,

הפריע להם, לימוד תורה שנעשה ב"חבורה".

וזאת, מחמת ידיעתם, שרק על ידי "חבורה", יכולים עם ישראל להרחיק מעל
עצמם את "להט החרב".

וזאת ידעו, שכאשר ילמדו עם ישראל את תורתם כיחידים, כל אחד ואחד בפני
עצמו,

הרי, שהם ימותו מוות עצמי, על ידי פירודם מן ה"חבורה", המקרב את
ה"חרב".

וכאשר ראה זאת מתתיהו בן יוחנן כהן גדול, כינס את חמשת בניו הקדושים,

ויחד שינסו את מותניהם, ללמוד ממעשיו של יוסף הצדיק.

וכשם שיוסף הצדיק הפך את הַחֶרֶב לְחֶבֶר,

אף אנו נעשה זאת, בכדי להילחם מלחמתה של תורה -

ובכדי להילחם על זכות קיומנו בזה העולם.

י. במסכת שבת (כג' ע"ב) למדנו :

"אמר רב הונא, הרגיל בנר, הוויין ליה בניס תלמידי חכמים",

וביאר בזה רש"י, וז"ל:

"דכתיב⁵⁶, 'כי נר מצוה, ותורה אור',

על ידי נר מצוה דשבת וחנוכה, בא אור דתורה".

ובמאמר הלזה, ידועה ומפורסמת קושיית רבותינו זיע"א:

מפני מה לא אמר רב הונא, שהרגיל בנר, יהיה הוא בעצמו תלמיד חכם.

והנראה לבאר בסייעתא דשמיא, על פי דרכינו הנ"ל, כדלהלן.

כאשר האש דולקת, אנו רואים בעין הבשר שלנו ריבוי צבעים⁵⁷,

וזאת אשר רצה רב הונא ללמדינו:

"הרגיל בנר", היינו, "הרגיל ללמוד תורה בחבורה" -

כעניינו של ה"נר", שיש בו ריבוי צבעים,

ממילא, הוא זוכה ל"בנים תלמידי חכמים" -

כיוון שעל ידי שתורתו נלמדת ב"חבורה", הרי שהוא יוצר לעצמו "חיות"

בהרחיקו מעל עצמו את החרב,

ואין "חיות" לאדם, אלא על ידי בניו⁵⁸, שעוסקים בתורה ובמצוות⁵⁹.

⁵⁶ משלי, ו' - כג'.

⁵⁷ וכדעת בית הלל, שמברכים במוצ"ש על הנר, ברכת "בורא מאורי האש", מחמת שהרבה מאורות יש באור.

יעוין במסכת ברכות, נא' ע"ב, נב' ע"ב.

⁵⁸ יעוין במסכת נדרים (ד' ע"ב):

"מי שאין לו בנים חשוב כמת".

וכמו כן, יעוין במסכת ערובין (ע' ע"ב):

"ברא, כרעא דאבוה",

והיינו:

שהבן הרי הוא כרגלו של אביו.

באופן :

שבקיום לימוד התורה ב"חבורה", מסתלקת החרב, ונעשים בניו תלמידי חכמים.

יתן הי"ת, ונזכה לזה. אמן.

⁵⁹ יעויין מש"כ ה"משנה ברורה" (סי' תקעד', סקי"ב), משם ה"אליה רבה":

שאדם שיש לו בנים מחללי שבת, מותר לו לשמש מיטתו בשנת רעבון, כדין חשוכי בנים, וזאת, בתנאי, שכוונתו להוליד בנים כשרים, כי אדם זה, כמוהו כחשוכי בנים.

לזכרון עולם בהיכל ה'

- הגה"ק רבי רפאל משה אלבאז בן רבי שמואל זיע"א
- רבי אברהם איבגי בר רחמה זצ"ל
- רבי שלום איבגי בר רחמה זצ"ל
- רבי חנניה אדרי בר מימה זצ"ל
- רבי רחמים אדרי בר ביחה שמחה זצ"ל
- רפאל סיבוני בר גרסיה ז"ל
- משה חיון בר קוקה ז"ל
- דב לוסטרניק בר אביבה ז"ל
- שלמה בר אסתרלייה ז"ל

~~~

- הצדקת מזל טוב אלבאז (לבית סודרי) בת רבקה ע"ה
- הצדקת ברוריה מויאל בת חוה ע"ה
- זוהרה פרץ (לבית כהן) בת רחל ע"ה
- מזל טוב סיגלר (לבית עובדיה) בת זוהרה ע"ה
- רחל עמוס (לבית מלכה) בת אסתרלייה ע"ה
- אליס חוה עישה לוי (לבית סיבוני) בת גרסיה ע"ה
- חנה בת ליליאן ע"ה
- קונפיטה בת דינה ע"ה
- חנה אילוז בת פרחא ע"ה
- איילה בת נעמי ע"ה